

Metoder til sikring af GMO-fri økologisk udsæd af grønsagsfrø og foderafgrøder

I videnssynet om *Konsekvenser af genmodificerede (GMO) afgrøder for økologisk jordbrug* påpeges det, at manglende tilstedeværelse af økologisk udsæd kan være en alvorlig kilde til spredning af GMO i økologisk jordbrug. Denne spredningskilde har stigende betydning med et stigende antal udsætningsforsøg, og med en stigende anvendelse af GMO i det konventionelle jordbrug både i og uden for Europa. Ud over GMO-spredning, som følge af anvendelse af ikke-økologisk udsæd, påpeges pollenspredning og hybridisering med nært beslægtede kulturplanter eller vilde slægtninge som en væsentlig spredningskilde. Denne er størst for fremmedbestøvende arter, som har vind eller insektspredning.

Forsyningen med økologisk udsæd af grønsager er meget sparsom, og forsyningen af sorter, som er fundet dyrkningsværdige i Danmark, er for mange arter af grønsager ikke eksisterende. Inden for en række foderafgrøder er der et sammenfald mellem arter, inden for hvilke

- der p.t. findes og anvendes GM-sorter (i produktion uden for EU samt i udsætningsforsøg i EU)
- der er risiko for pollenspredning og hybridisering
- der findes ingen eller utilstrækkelig økologisk udsædsproduktion

I nærværende projekt fokuseres på opbygning af en økologisk grønsagsfrøproduktion for de arter, som har det største økologiske produktionsareal i Danmark, og hvor frøproduktion i Danmark vurderes som værende realistisk. Flere af disse arter, såsom gulerod og kål, har tidligere været dyrket i Danmark i større målestok. Gennem de senere år er produktionen imidlertid flyttet til Frankrig og Italien, hvor der generelt opnås en bedre frøkvalitet, da afgrøden modner tidligere og udbredelsen af kvalitetsforringende svampe på frøet herved reduceres.

I regi af *Forskningsprogram Frøavl* etableredes i 2000 en screening af økologisk grønsagsfrøproduktion i tunnel ved DJF-Flakkebjerg. De foreløbige resultater er meget lovende. Eksempelvis blev der i 2000 høstet gulerod- og porrefrø med spireevner, som var fuldt ud på niveau med de bedste produktioner fra Sydeuropa. Derfor ønskes disse undersøgelser nu udvidet til at omfatte et større antal grønsagsarter, og undersøgelser af frøkvalitet ønskes inkluderet.

Frøproduktion i tunnel er et væsentligt redskab til sikring af genetisk renhed af den opformerede udsæd. Denne produktionsform anvendes allerede i dag af danske frøfirmaer ved hybrid-frøavl af eksempelvis spinat. Tilsvarende ønskes en tunnelfrøproduktion af vinterraps opbygget, da denne afgrøde har høj risiko for GMO-indblanding. I løbet af projektperioden vurderes det, hvorvidt tilsvarende foranstaltninger skal etableres ved frøproduktion af foderafgrøderne lucerne, majs og roer.

Det forventede udbytte af nærværende forskningsprojekt er dyrkningsvejledninger for GMO-fri, økologisk udsæd af udvalgte grønsagsarter og foderafgrøder i sorter, som er dyrkningsværdige i økologisk jordbrug. Endvidere evalueres de fremtidige aspekter for opretholdelse af adgang til GMO-fri udsæd. Denne evaluering vil være til rådighed for økologisk jordbrug og involverer beslutningstagere.

FØJO-projekt VI.5 Metoder til sikring af GMO-fri økologisk udsæd af grønsagsfrø og foderafgrøder (VEFOS)

Projektleder

Birte Boelt, forskningsleder
Danmarks JordbrugsForskning
Forskningcenter Flakkebjerg, 4200 Slagelse
Tlf.: 58 11 34 25, Fax:
E-mail: Birte.Boelt@agrsci.dk

Projektdeltagere

Lise Christina Deleuran, Anne Mette Dahl Jensen, Gitte Kjeldsen Bjørn,
Lars Bødker, DJF
Jens Michael Carstensen, Videometer A/S

Forskningscenter for Økologisk Jordbrug (FØJO) koordinerer den økologiske jordbrugsforskning i Danmark med henblik på at sikre optimalt udbytte af de ressourcer, som afsættes til forskning.

FØJO er et såkaldt forskningscenter uden mure, hvor den forskningsfaglige kompetence udgøres af de forskere og institutioner, der deltager i centrets forskningsprogrammer. En samlet oversigt over forskningen kan findes på www.foejo.dk eller fås ved henvendelse til:

Forskningscenter for
Økologisk Jordbrug (FØJO)
Forskningscenter Foulum
Postboks 50
8830 Tjele